

23. 10. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dohoda o vině a trestu

Trestní řád byl s účinností od 1.9.2012 novelizován zákonem č. 293/2012. Tato novelizace do českého trestního práva přinesla nový institut – dohodu o vině a trestu.

Jednoduše řečeno, bude se jednat o jakousi smlouvu, kde na jedné straně obviněný přizná svoji vinu a na druhé straně státní zástupce navrhne nižší trest. Tuto dohodu potom schvaluje soud. Účelem je urychlit trestní řízení těch méně závažných trestných činů. Na Slovensku je tento institut v účinnosti již od rekonstrukce trestního práva v roce 2005.

V české úpravě je institut dohody o vině a trestu rozčleněn na dvě části. První částí je postup při uzavírání dohody a její obsahové prvky (§ 175a a násl. tr. řádu) a druhá část upravuje řízení před soudem, který schvaluje dohodu (§ 314o a násl. tr. řádu). Toto rozčlenění řadí dohodu o vině a trestu mezi ostatní odklony trestního řízení.

Dohoda o vině a trestu je poměrně průlomové ustanovení, neboť potlačuje některé základní zásady trestního řízení včetně stěžejní zásady materiální pravdy. Pokud obviněný přistoupí či navrhne dohodu o vině a trestu, další vyšetřování a dokazování před soudem neprobíhá, nenařizuje se hlavní líčení a jsou omezené možnosti odvolání.

Dohodu o vině a trestu nelze sjednat v řízení o zvláště závažném zločinu a v řízení proti uprchlému, či mladistvému. Rozsahově je česká právní úprava užší než slovenská, neboť na Slovensku lze dohodu o vině a trestu sjednat i v řízení o zvláště závažném zločinu.

Tento institut byl převzat z anglo-amerického právního systému a v tomto kontextu se hovoří o komercionalizaci českého trestního práva.

Poškozený, státní zástupce, obviněný

Dohoda o vině a trestu se týká v první řadě obviněného a státního zástupce, ale trestní řád pamatuje také na poškozeného.

Poškozený má právo se zúčastnit sjednávání dohody o vině a trestu a následně veřejného zasedání konaného o schválení návrhu dohody o vině a trestu a před skončením řízení k věci vyjádřit. O možnosti, že se jedná o trestný čin, u kterého přichází v úvahu uzavřít dohodu o vině a trestu, musí být poškozený orgány činnými v trestním řízení poučen. O době a místě sjednání dohody státní zástupce poškozeného vyrozumí a zároveň ho upozorní na možnost uplatnění nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích, jež mu byla trestným činem způsobena nejpozději při prvním jednání o dohodě o vině a trestu. Poškozený může výslovně prohlásit, že se vzdává svých výše uvedených procesních práv. Dohodu o vině a trestu lze ovšem sjednat i bez poškozeného, nedostaví-li se k jednání, ačkoli o něm byl řádně vyrozuměn, nebo nedostaví-li se k jednání a nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení již uplatnil nebo prohlásil, že jej uplatňovat nebude.

Státní zástupce je jediný oprávněn s obviněným dohodu sjednat. Vyhotovením návrhu na dohodu o vině a trestu končí přípravné řízení. Státní zástupce se v řízení o schválení návrhu dohody o vině a

trestu nemůže nechat zastoupit právním čekatelem, ani při jednání před okresním soudem.

Obviněný musí být taktéž poučen a možnosti sjednat v přípravném řízení se státním zástupcem dohodu o vině a trestu, kterou schvaluje soud. Při sjednávání dohody o vině a trestu musí být obviněný zastoupen obhájcem a návrh na schválení dohody o vině a trestu musí být obviněnému doručen do vlastních rukou. Podmínkou sjednání dohody o vině a trestu je prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, pokud na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení.

Obsah dohody o vině a trestu

Obsahové náležitosti dohody o vině a trestu jsou uvedeny v § 175 (odst. 6) trestního řádu. Jsou to:

- a) označení státního zástupce, obviněného a poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení,
- b) datum a místo jejího sepsání,
- c) popis skutku, pro který je obviněný stíhán, s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, případně jiných okolností, za nichž k němu došlo, tak, aby nemohl zaměněn s jiným skutkem,
- d) označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a to jeho zákonným pojmenováním, uvedením příslušného ustanovení zákona a všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu,
- e) prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu
- f) v souladu s trestním zákoníkem dohodnutý druh, výměru a způsob výkonu trestu včetně délky zkušební doby a v případech stanovených trestním zákoníkem trestu náhradního, případně upuštění od potrestání, a rozsah přiměřených omezení a povinností v případě, že to trestní zákoník umožňuje a že byly dohodnuty; při dohodě o druhu a výměře trestu se přihlédne i k tomu, zda obviněný trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch,
- g) rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, bylo-li dohodnuto,
- h) ochranné opatření, přichází-li v úvahu je uložení a bylo-li dohodnuto,
- i) podpis státního zástupce, obviněného a obhájce a podpis poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.

Řízení o schválení dohody o vině a trestu

Návrh na schválení dohody o vině a trestu přezkoumává předseda senátu, který buď:

- a) nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu,
- b) rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce, nebo
- c) nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

Ad a) O návrhu na schválení dohody o vině a trestu rozhoduje soud ve veřejném zasedání. Předseda senátu předvolá obviněného a o datu a místě řízení vyrozumí státního zástupce, poškozeného, obhájce obviněného či případně zmocněnce poškozeného. Veřejné zasedání se musí konat za přítomnosti státního zástupce a obviněného.

Po zahájení veřejného zasedání státní zástupce přednese návrh dohody o vině a trestu. Poté vyzve předseda senátu obviněného, aby se k návrhu vyjádřil, a dotáže se jej, zda návrhu rozumí, zda ví, co se mu klade za vinu a jaká je podstata skutku, který se mu dává za vinu. Dále musí být zřejmé, zda je obviněný seznámen s trestem, zda prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán učinil dobrovolně a bez nátlaku, zda byl poučen o svých právech na obhajobu a zda mu jsou známy všechny důsledky sjednání dohody o vině a trestu, zejména že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení. Dokazování se neprovádí, ale pokud to předseda senátu uzná za vhodné, tak vyslechne obviněného.

Při schvalování dohody rozhoduje soud rozsudkem a to pouze v rozsahu uvedeném v dohodě o vině a trestu. Obsah dohody nemůže soud měnit. Výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení soud uvede v souladu s dohodou o vině a trestu, se kterou poškozený souhlasí, nebo s dohodou o vině a trestu, v níž dohodnutý rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení odpovídá řádně uplatněnému nároku poškozeného.

Proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, lze podat odvolání pouze v případě, že takový rozsudek není v souladu s návrhem na dohodu o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl.

Ad b) rozhodne-li soud o odmítnutí dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, např. pokud nebyl obviněný zastoupen advokátem, je třeba označit konkrétní vady nebo skutková zjištění, která byla důvodem odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Soud o odmítnutí dohody o vině a trestu rozhoduje usnesením, proti kterému je přípustná stížnost. Pokud usnesení o odmítnutí návrhu dohody o vině a trestu nabyde právní moc, tak se věc vrací do přípravného řízení.

Soud dohodu o vině a trestu neschválí, pokud je nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. V těchto případech ovšem může soud veřejné zasedání odročit, za účelem vypracování nového návrhu o vině a trestu. Není tedy vždy nezbytně nutné, aby soud usnesením vrátil věc do přípravného řízení. Pokud byla věc vrácena zpět do přípravného řízení, k návrhu dohody o vině a trestu se nepřihlíží. Nepřihlíží se k ani prohlášení viny obviněným a fakt, že původní návrh dohody o vině a trestu byl zrušen, nepřekáží sjednání dohody nové.

Ad c) Předseda senátu nařizuje předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, v případech, kdy věc patří do příslušnosti jiného soudu, věc má být postoupena podle § 171 odst. 1[1] nebo jsou dány okolnosti zastavení, či přerušování trestního stíhání, či užití jiných odklonů.

Předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu až na výjimky, kdy to předseda senátu považuje za potřebné, probíhá v neveřejném zasedání.

Závěrem

Dle názoru autora lze konstatovat, že institut dohody o vině a trestu má své opodstatnění a v době, kdy jsou orgány činné v trestním řízení i soudy zahlceny trestními spisy marginálního významu, se bude zřejmě jednat o hojně užívaný institut, který mj. úspěšně funguje v jiných státech i jiných právních systémech. Pro české trestní právo bude mít snad pozitivní přínos. Bude nyní velice zajímavé sledovat, jak moc bude dohod o vině a trestu v praxi užíváno a v jakém rozsahu budou uzavírány.



Mgr. Jakub Kolomičenko

[1] § 171 odst. (1) trestního řádu: Státní zástupce postoupí věc jinému orgánu, jestliže výsledky přípravného řízení ukazují, že nejde o trestný čin, že však jde o skutek, který by mohl být jiným příslušným orgánem posouzen jako přešůpek, jiný správní delikt nebo kárné provinění.

© EPRAVO.CZ - Sbířka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námítky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)